

Natuurbeheer in beeld

Deze 5-minutenversie bevat de essentie van de uitkomsten van het onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van natuurbeheersubsidies in Noord-Holland.

Aanleiding

De provincies hebben, met de start van het Investeringsbudget Landelijk Gebied in 2007, een steeds belangrijkere taak gekregen op het terrein van natuur. Door de verdere decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk naar de provincies zal deze provinciale rol verder vergroten. Dit maakt het natuurbeleid in toenemende mate onderwerp van sturing en controle door Provinciale Staten (PS). Het beleid wordt weliswaar aangepast, maar de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in natuur en in het kader van de decentralisatie en de bezuinigingen is het belangrijk om te weten wat is bereikt. Dit kan helpen bij het bijstellen van het beleid.

Vraagstelling

Hoe doeltreffend en doelmatig zijn de provinciale natuurbeheersubsidies in de periode 2007 - 2012?

Conclusies

Algemene conclusie

Natuurbeheer levert, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek, een positieve bijdrage aan het zekerstellen van de biodiversiteit. De mate waarin is echter lastig vast te stellen vanwege de vele factoren die naast het beheer van invloed zijn op de ontwikkeling van de biodiversiteit. De sturing en aandacht van de provincie Noord-Holland heeft in de periode 2007-2012 vooral gelegen bij de ontwikkeling en implementatie van een nieuwe subsidieregeling en het omgaan met beleidsontwikkelingen op nationaal niveau, zoals de bezuinigingen, decentralisatie van het natuurbeleid en het Natuurakkoord; er is weinig inhoudelijk gestuurd op basis van monitorgegevens. De uitvoeringskosten van de subsidieregelingen worden hoofdzakelijk gefinancierd door het Rijk en zijn te hoog.

Deelconclusie doeltreffendheid

Het doel van natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer en de onderliggende prestaties zijn onvoldoende specifiek, meetbaar en tijdgebonden gemaakt. Daarnaast is de beschikbaarheid van eenduidige monitorgegevens te beperkt om uitspraken te kunnen doen over het doelbereik. Met uitzondering van het onderwerp weidevogels is er door de provincie in de periode 2007-2012 weinig inhoudelijk gestuurd op basis van monitoringgegevens. De provinciale sturing en aandacht heeft in deze periode vooral gelegen bij de ontwikkeling en invoering van een nieuwe subsidieregeling en het omgaan met beleidsontwikkelingen op nationaal niveau, zoals de bezuinigingen en het Natuurakkoord.

De gesubsidieerde activiteiten binnen het agrarisch natuurbeheer zijn, in tegenstelling tot natuurbeheer, specifiek omschreven. Doordat bij natuurbeheer de wijze van uitvoering in handen is gegeven van de beheerder en het ontbreekt aan eenduidige monitoringgegevens, stuurt de provincie te weinig op de instandhouding en kwaliteit van de gesubsidieerde natuur. De introductie van de SNL-monitor in 2014 zal naar verwachting wel leiden tot informatie over de natuurkwaliteit van de gebieden.

Deelconclusie doelmatigheid

In de periode 2007-2012 is er in totaal € 38,5 miljoen besteed aan subsidies voor agrarisch natuurbeheer en € 15,5 miljoen aan natuurbeheer. De uitvoeringskosten van de regelingen zijn te hoog. De uitvoering van de subsidieregelingen ligt voor een groot deel in handen van de Dienst Regelingen, een uitvoeringsorganisatie van het Rijk. De provincie had kunnen sturen op het aantal subsidieaanvragen – bijvoorbeeld bij de introductie van het SNL - en daarmee op een deel van de uitvoeringskosten, maar heeft dit niet gedaan. De uitvoeringskosten van de subsidieregelingen ten opzichte van de bestede subsidiemiddelen bedragen voor Dienst Regelingen 31,8% (landelijke meting uit 2010) en voor de provincie minimaal 8% (in de periode 2007-2012). De hoge uitvoeringskosten van Dienst Regelingen hangen enerzijds samen met de Europese eisen die aan de subsidiering van agrarisch natuurbeheer worden gesteld en anderzijds met het aantal subsidieaanvragen en daarmee met achterliggende keuzes van het Rijk en later de provincie om ook relatief lage bedragen uit te keren. De provinciale uitvoeringskosten hangen samen met het opstellen van het Natuurbeheerplan, de coördinatie van het agrarisch natuurbeheer, het ontwikkelen en de implementatie van het nieuwe stelsel. Daarnaast stuurt de provincie op doelmatigheid door het stimuleren van (vergaande) samenwerking tussen verschillende natuurbeheerorganisaties. Het is echter op dit moment nog niet duidelijk wat dit heeft opgeleverd of gaat opleveren.

Aanbevelingen voor Provinciale Staten

De Rekenkamer heeft zich in haar onderzoek vooral gericht op de gedecentraliseerde subsidies voor (agrarisch) natuurbeheer in de periode 2007-2012. Nu ook andere onderdelen van het natuurbeleid gedecentraliseerd worden, is het zaak dat de provincie inhoudelijk en procesmatig stuurt. Om hier invulling aan te geven heeft de Rekenkamer op basis van de conclusies en globale kennis van de toekomstige ontwikkelingen een aantal aanbevelingen geformuleerd. Voor een toelichting op deze aanbevelingen wordt verwezen naar het rapport.

- Aanbeveling 1:* Stel heldere streefwaarden vast voor biodiversiteit.
- Aanbeveling 2:* Laat u informeren over de opzet van de voorgenomen monitoring en beoordeel of deze voldoet om als Provinciale Staten te kunnen sturen.
- Aanbeveling 3:* Formuleer wat met collectieven moet worden bereikt en evalueer dit in 2017.
- Aanbeveling 4:* Onderzoek of verlaging van de uitvoeringskosten mogelijk is.
- Extra aanbeveling 5:* Vraag GS de verdeelsleutel voor de lump sum te baseren op een inschatting van reële kosten voor natuurbeheer en recreatie.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft geresulteerd in het rapport *Natuurbeheer in beeld*. Het rapport vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. In het rapport vindt u ook de reactie van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en het nawoord van de Randstedelijke Rekenkamer. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Gerth Molenaar, molenaar@randstedelijke-rekenkamer.nl, tel. (020) 58 18 585.